

Historien kort fortalt

Syrakus blev 'grundlagt' 734 f.k. af udflyttere fra den græske by Korinth, der fordrev de indfødte fra øen Ortigia og slog sig op her. Grækerne havde oprindeligt et oligarkisk styre (ledet af en snæver gruppe af overklassen), kaldet gamorerne. Byen voksede snart ud over oritigia og ind på fastlandet og dækkede et større område end den nogensinde senere har gjort. Det nærliggende opland lagdes til og den lokale befolkning blev tvunget ned i en ufri status, de såkaldte kyllyrroi.

Omkring 500 tog 'folket' (demos) og kyrrioi magten og fordrev gamorerne. Men få år efter blev byen indtaget af en eneherker, tyren, fra det nærliggende Gela. Gelon, som han hed, gjorde Syrakus til sin nye residens og bosatte halvdelen af Gelas befolkning i byen. Gelon var en driftig tyran og efterfulgtes af sin endnu driftigere bror, Hieron 1, under hvem Syrakus først knuste kartagenserne, derefter etruskernes flåde ved Cumae nær det nuværende Napoli, og endelig underlagde sig det meste af det nordøstlige Sicilien. Byen var nu en politisk og kulturel gigant, bl.a. kom den athenske tragedie-digter Aischylos til byen. Det var noget særligt, de store forfattere var mere eftertragtede end fyrster og politikere. Det under stregede byens betydning, det italienske grækenlands betydning, og især Syrakus'. Det er meget sigende, at en af de fortabte athenske krigsfanger i 415 klarede frisag for henretning eller slaveri, fordi han kunne citere de seneste tragedier, noget indbyggerne i Syrakus åbenbart hungrede efter.

Midt i 5.årh. faldt tyranniet og Syrakus førte nu i stedet an i en succesrig siciliansk demokratisk bevægelse. To gange, 427-24 og 415-13, blev bystaten angrebet af athenske flåder, der i begge tilfælde blev besejret. Ved den sidste sejr med spartansk hjælp blev den besejrede hær gjort til statsslaver, det er vel for en stor del deres værk vi kan se i de store stenbrud i Parco Archeologico.

Under indtrykket af presset fra Kartago genindførtes tyranniet i slutningen af 5.årh. under Dionysios 1 – det såkaldte andet tyranni – der var en vis rytme i at tyrannier opstod når selve staten var truet. Under Dionysios opnåede byen dominans over hele Syditalien, det var endnu en blomstringstid for byen, om end ikke nødvendigvis for dens ofre. Selve Platon var på denne tid flere gange i byen, formentlig blandede han sig forgæves i politik, i hvert fald sagdes det, at han forlod byen noget pludseligt. Men hans tilstedeværelse afspejler endnu en gang at Syrakus var i brændpunktet, af interesse for de fremmeste magter, tænkere og personligheder i moderlandet. Efter Platon kom hans elev Dion med en større styrke og afsatte tyrannen Dionysios 2 (den førstes søn) og slog sig trods sine idealer op som brutal eneherker, men blev få år efter myrdet. Så gik det slag i slag, frem og tilbage, med Dionysios-slægten i kulissen og med stærke mænd i spidsen, demokratiske neherkere og bare eneherkere mellem hinanden, som antityrannen Timoleon fra Korinth 344-36 og den relativt demokratiske tyran Agathokles o.320-289. Under hele dette andet tyranni havde Syrakus en helt dominerende position på Sicilien og i Syditalien. Kun Kartago truede dem, kampene bølgede frem og tilbage og indimellem stod fønikerne for Syrakus' døre. I midten af 3. årh. dukkede Rom op på banen.

Byen var en faktor i den samlede græske kulturelle udvikling. Retorikkunsten sagdes at stamme fra byen, opstået midt i 5. årh. f.kr. Den kunst som værdsattes så højt i hele antikken, og som Cicero tog til Grækenland for at lære.

Begyndelsen til enden var de puniske krige. Under 1. puniske krig støttede eneherkeren Hieron 2 Rom, og Syrakus forblev som det eneste område på Sicilien græsk efter romernes sejr. Som en lille græsk enklave i det sydøstlige hjørne af et romersk Sicilien oplevede bystaten endnu en glansperiode. Men byen allierede sig under 2. puniske krig med Kartago, blev belejret af romerne 213-11 og blev indtaget 211. Videnskabsmanden Archimedes, der havde hjulpet byen med at bygge forsvarsværker og krigsmaskiner, blev dræbt under indtagelsen.

Under den romerske republik blev byen administrativt centrum med begrænset selvstyre, en civitas decumanas [tiendepligtig], dvs en af de ikke særligt artige byer.

Under romertiden kom kristendommen. Paulus selv skulle have været her i år 59. Byen rummer de første kendte kristne begravelsessteder fra 225/250, i katakomberne ved San Giovanni-kirken. Der var også andre tidlige begravelser her. Syrakus var altså nok den port, hvor kristendommen listede sig ind til Sici-

lien.. Den ældste kirke på Sicilien er S. Pietro in Ortigia fra 4./5. årh. Omkring 600 ombyggedes Athene-templet til kirke, den nuværende domkirke.

Den hellige Lucius' knogler har ligget her, men blev fjernet fra Syrakus af byzantinerne ved deres generobring (c.1040).

Hovedstad i det byzantinske kejserrige en kort periode til 668. Så blev kejseren myrdet, en almindelig skæbne for de byzantinske kejsere, og hovedstaden blev flyttet tilbage til Konstantinopel.

Erobret af araberne 878. Generobret af byzantinerne i 11.årh., men kort efter erobret af normannerne. Herefter følger byen øen: normannisk, fra omkring 1300 spansk, herefter en del af det spanskættede bourbonske kongerige.

Indtil 1492 var op til en fjerdedel af byen jødisk, men dette år blev hele den jødiske koloni tvangsfjernet af spanierne.

Det store jordskælv i 1693 lagde bogstaveligt talt byen ned, både bebyggelse og overlevede antikke konstruktioner. Den blev genbygget i den barok- og rokokostil, der i dag især præger det centrale Ortigia.

